

MO

BIM Forum 2024

ANBEFALINGER TIL REDUKTION AF BYGGERIETS MILJØPÅVIRKNING

v. Bjarke Fjeldsted, udviklingschef i Molio

OLIO

Agenda

Om Molio

Om Byggeriets Handletank for Bæredygtighed

Udvalgte Molio projekter:

Fra handletank

- Biodiversitet on-site og off-site
- Fælles sprog og struktur for byggeri og anlægsdata
- Etablering af videns- og datahub

Andre projekter

- Minimering af ressourcer på byggepladser
- GWP i Prisdatabaser

Om Molio

- Molio er det samlende videnscenter for den danske bygge- og anlægsbranche. Det er branchens fælles og uafhængige sted for udvikling og etablering af fælles værktøjer, standarder og viden.
- Molio arbejder for digitalisering og bæredygtighed i branchen. Og for at sikre at samarbejdet mellem byggeriets værdikæde optimeres

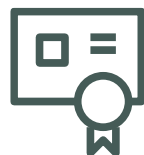

Forretningsområder

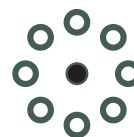
De rigtige værktøjer på det rigtige tidspunkt

- Prisdata
- Byggedata
- Beskrivelser
- IKT-værktøjer
- LeksiCON

Opkvalificering af byggeriets medarbejdere

- Kurser
- Uddannelser
- Konferencer
- Firmakurser

Facilitering af viden, læring, inspiration og netværk

- Konferencecenteret HUSET Middelfart
- Byggeudstilling
- Overnatning og bespisning

Skabelse og deling af aktuel og relevant byggefaglig viden

- Forlag for fagbøger

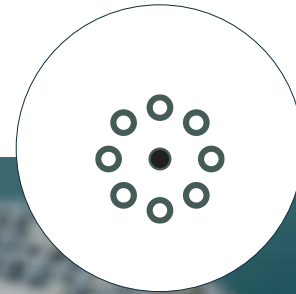
De rigtige værktøjer på det rigtige tidspunkt

- Prisdata
- Byggedata
- Beskrivelser
- IKT-værktøjer
- LeksiCON

Opkvalificering af byggeriets medarbejdere

- Kurser
- Uddannelser
- Konferencer
- Firmakurser

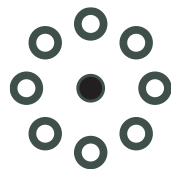
Facilitering af viden, læring, inspiration og netværk

- Konferencecenteret HUSET Middelfart
- Byggeudstilling
- Overnatning og bespisning

Skabelse og deling af aktuel og relevant byggefaglig viden

- Forlag for fagbøger

Molio er også:

- buildingSMART Danmark
- ConTech Lab
- Internationale standarder
- Byggeriets fælles digitale sprog

BYGGERIETS HANDLETANK FOR BÆREDYGTIGHED

Hvem er bag handletanken?

MEDLEMMER

MEDLEMMER AF HANDLETANKEN

Medlemmer af Handletankens styregruppe

INGENIØRER:

Rambøll Danmark A/S
Ib Enevoldsen
Adm. direktør

COWI A/S
Jens H. Christoffersen
CEO

DRIFTPARTNERERE:

Kemp & Lauritzen A/S
Peter Kaas Hammer
Adm. direktør

BYGGEHERRERÅDGIVERE:

Bauherr A/S
Peter Fangel Poulsen
Direktør

ENTREPRENØRER OG UDFØRENDE

Aarsleff Holding A/S
Jesper Kristian Jacobsen
Adm. direktør

MT Højgaard Holding A/S
Henrik Mielke

CG Jensen A/S
Michael S. Larsen
Adm. direktør

Skou Gruppen A/S
Martin Skou Heidemann
Adm. direktør

ARKITEKTER:

JJW Arkitekter A/S
Katja Vilttoft
Kreativ direktør & partner

DRIFTSHERRE:

Domea.dk
Thomas Holluf Nielsen
Adm. direktør

REALKREDIT:

Nykredit A/S
Tonny Thierry Andersen
Koncerndirektør

MATERIEPRODUCENTER/-LEVERANDØRER:

Rockwool A/S
Henrik Frank Nielsen
Senior Vice President

CRH Concrete A/S
Claus Bering
Adm. direktør

EJENDOMSUDVIKLERE OG -BESIDDERE:

Jeudan A/S
Per W. Hallgren
Adm. direktør

BIDRAGSYDERE

Bidragsgivere til Handletanken:

- ARK
- Arkitema
- Artelia
- Atkins Global
- BIRKMOSE CONSULTING
- BMI Group Denmark
- Bauherr
- Bircon
- Build, Aarhus Universitet
- By og Havn
- Bygma Gruppen
- C.F. Møller
- CG Jensen
- CLT Danmark
- CONCITO
- COWI
- CRH Concreate
- DEAS
- Dahl-Sørensen
- Dan-element
- Domea.dk
- Dominia
- EKJ Rådgivende Ingeniører
- Ejner Kornerup
- Enemærke & Pedersen
- Energinet.dk
- FB Gruppen
- FSB
- G.S.V. Materialeudlejning
- GK Danmark
- Gjensidige
- HD Lab
- Henning Larsen Arkitekter
- Hofor
- HvidberG
- ISS
- JJW Arkitekter
- Jeudan
- Kemp & Lauritzen
- Kingo Karlsen
- Kuben Management
- Københavns Kommune
- Lendager
- Loxam
- MT Højgaard Holding
- Mariendal El-Teknik
- Marlon Tørmørtel
- Møtter bybrix
- Metroselskabet
- NCC Danmark
- NIRAS Gruppen
- NXT
- Nykredit
- Næste
- ODICO Construction Robotics
- Per Aarsleff
- ROCKWOOL
- Rambøll
- Realkredit Danmark
- Region Hovedstaden
- Roskilde Kommune
- Rådet for Bæredygtigt Byggeri
- SLA
- SOLAR
- STARK
- SYSTRA Danmark
- SabetoFLEX
- Saint-Gobain ISOVER
- Scanglas
- Siemens
- SiteHub
- Skou Gruppen
- Smith Innovation
- Sted
- Sweco
- Swisspearl Danmark
- Søren Jensen Rådgivende Ingeniører
- TSCHERNING
- Unicon
- Velux
- Vandkunsten
- Vejdirektoratet
- Velliv Ejendomme
- Vilhelm Lauritzen Arkitekter
- Værdbyg
- Wexøe
- Aalborg Portland
- Aarhus Kommune

Hvorfor en handletank for bæredygtighed?

Vi har en enorm betydning for det danske samfund...

Danskerne bruger vores bygninger og anlæg hver dag, +200.000 arbejdspladser, +366 mia. kr. i omsætning

Kun i samarbejde kan vi indfri det store potentiale

Vi er også afgørende for den grønne omstilling!

Udbygning af vedvarende energi og infrastruktur, 'grønne og smarte' bygninger og anlæg med lavt ressourceforbrug

Hvad står vi med i dag?

- **1 vision**
- **3 ambitioner**
- **33 anbefalinger til handling**
- heraf 10 prioriterede
- **5 fyrtårnshandlinger**

Hvilke bæredygtighedselementer har vi særligt fokus på? Tre ambitioner

10 ud af de 33 anbefalinger er prioriterede

Ambitøse LCA-grænseværdier, også for renoveringer

Mindre nedrivning og mere renovering og transformation

Energieffektivisering af den eksisterende bygningsmasse

Regelforenkling med fokus på bæredygtighed

Udvikling af rammelovgivning for bæredygtighed i anlægsprojekter

Fælles sprog og struktur for bygningsdata

National handlingsplan for cirkulær økonomi i bygge- og anlægssektoren

Bæredygtighed via videns- og datahub

Værktøj til kortlægning af on-site indvirkning på biodiversitet

Værktøj til kortlægning af off-site indvirkning på biodiversitet

Fem fyrtårnshandlinger

CO2

Fælles sprog og struktur
for bygge- og
anlægsdata

Cirkulær økonomi

Handlingsplan
for cirkulær økonomi i
bygge- og
anlægssektoren

Etablering af
videns- og datahub

Biodiversitet

Nationalt værktøj til
kortlægning
af on-site indvirkning
på biodiversitet

Opdatering af baseline
hvert andet år

Molio & ConTech Lab vil eksekvere på tre af de fem fyrtårnshandlinger

CO2

Fælles sprog og struktur
for bygge- og
anlægsdata

Cirkulær økonomi

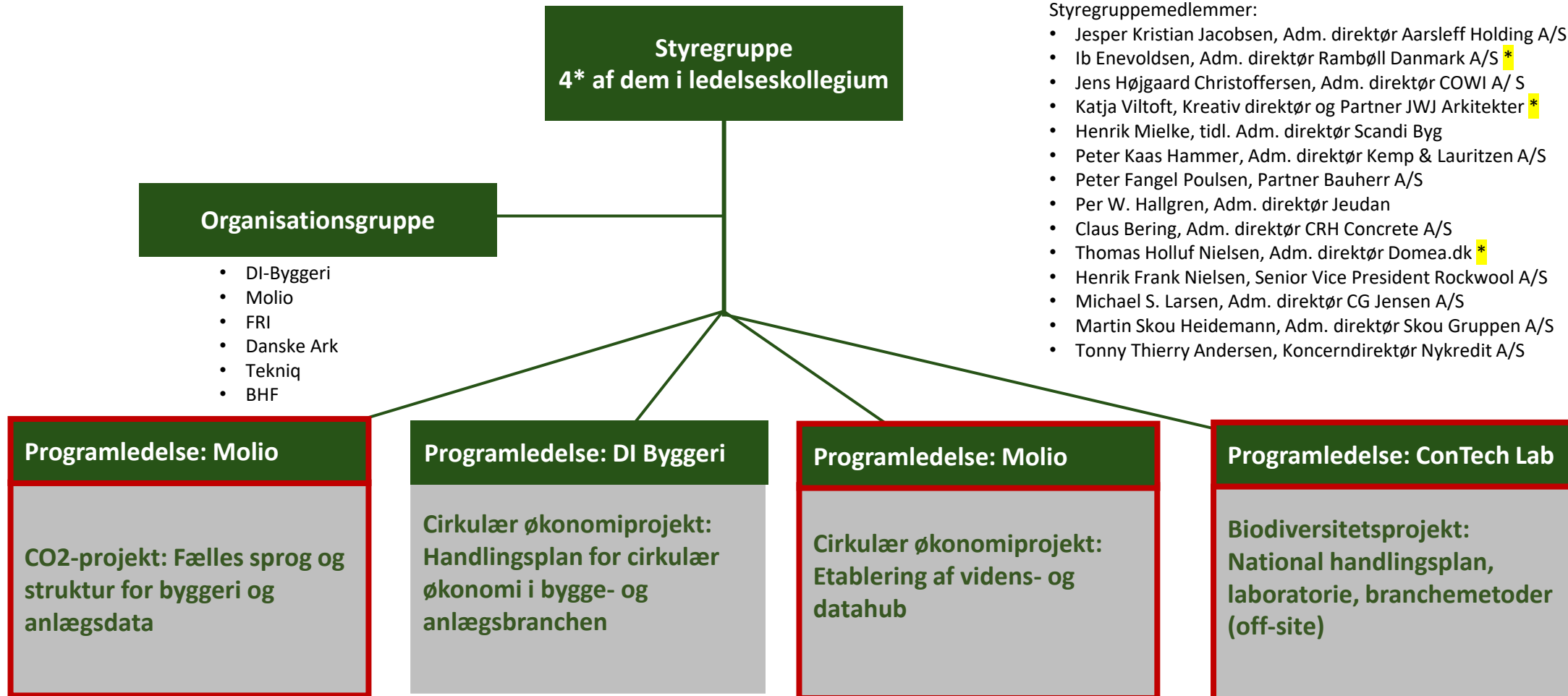
Etablering af
videns- og datahub

Biodiversitet

Nationalt værktøj til
kortlægning
af on-site indvirkning
på biodiversitet

Samarbejdet om fyrtårnshandlingerne

Molio & ConTech Lab vil eksekvere på tre af de fem fyrtårnshandlinger

CO2

Fælles sprog og struktur
for bygge- og
anlægsdata

Cirkulær økonomi

Etablering af
videns- og datahub

Biodiversitet

Nationalt værktøj til
kortlægning
af on-site indvirkning
på biodiversitet

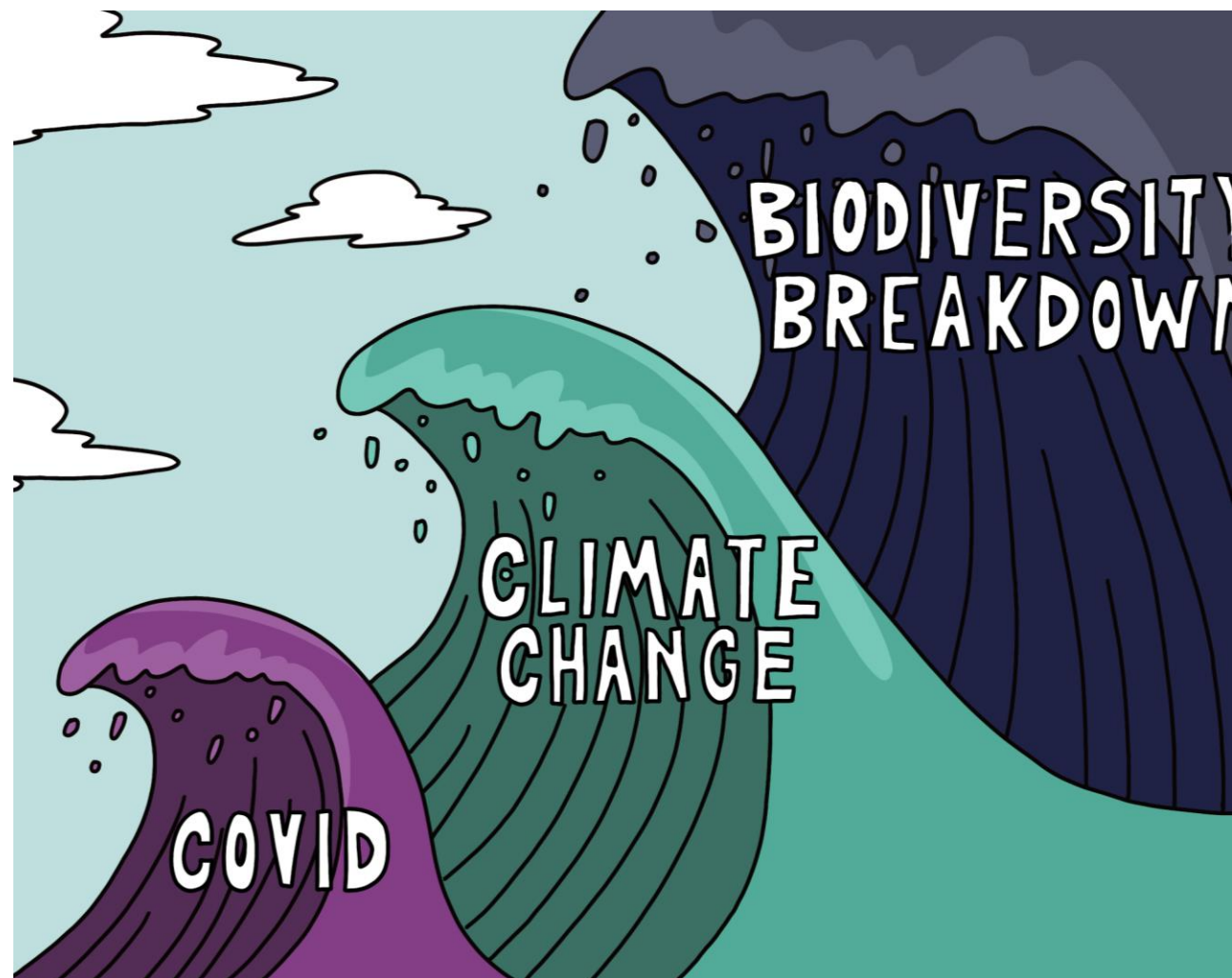

Biodiversitet

Naturkrise er af de største trusler mod verdensøkonomien

- Tab af biodiversitet er én af de største globale økonomiske risici over de næste 10 år, vurderer World Economic Forum.
- Cirka 25 % af den menneskeskabte udledning af CO2 skyldes udnyttelse og omlægning af naturområder til især landbrug, skovbrug og bebyggelse.

<https://www.norden.org/da/news/ny-rapport-disse-naturbaserede-loesninger-kan-gavne-baade-klima-og-biodiversitet>

<https://wwf.dk/nyhed/naturkrisen-kan-koste-milliarder/>

On- og Off-site biodiversitet

Produktion og distribution

Design og byggeproces

On-site påvirkning

Drift og vedligehold

Renovering eller nedrivning

Genanvendelse

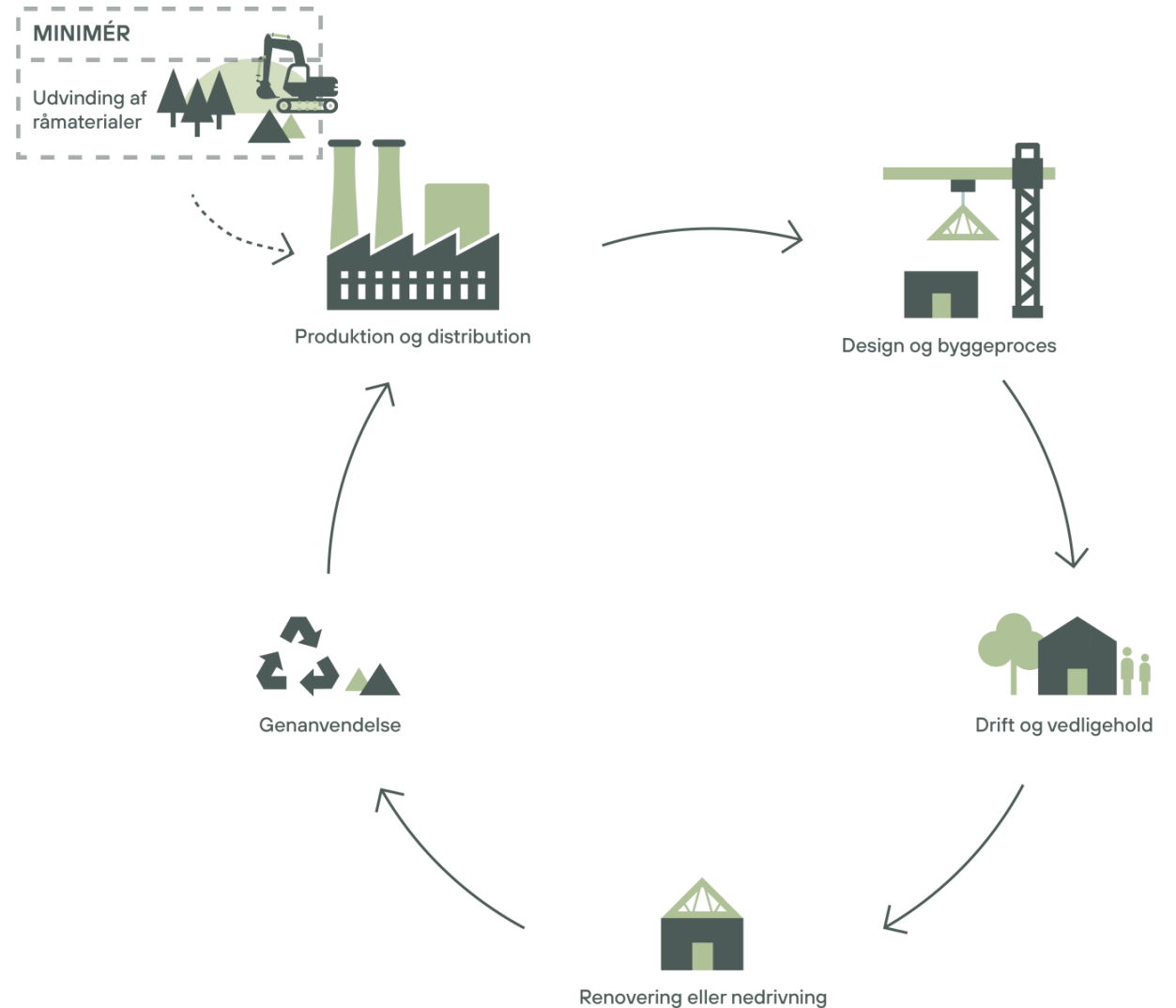

Off-site påvirkning

On- og Off-site biodiversitet

- Mangel på viden om byggeriets indvirkning på biodiversitet
- Mangel på data og målemetoder
- Mangel på værktøjer til registrering af data

On-site "Bynatur"-projektet består af fire dele

Metode udviklet i projektgruppe i samarbejde med AU

App til indsamling af biodiversitets data udviklet af projektgruppen og testet af +400 brugere

Data som indsamles gennem App'en anvendes til videreudvikling af app

AI understøttet scoring af bynatur. Udvikles sammen AU og er finansieret gennem ConTech Lab og af Rambøll fonden.

Molio & ConTech Lab vil eksekvere på tre af de fem fyrtårnshandlinger

CO2

Fælles sprog og struktur
for bygge- og
anlægsdata

Cirkulær økonomi

Etablering af
videns- og datahub

Biodiversitet

Nationalt værktøj til
kortlægning
af on-site indvirkning
på biodiversitet

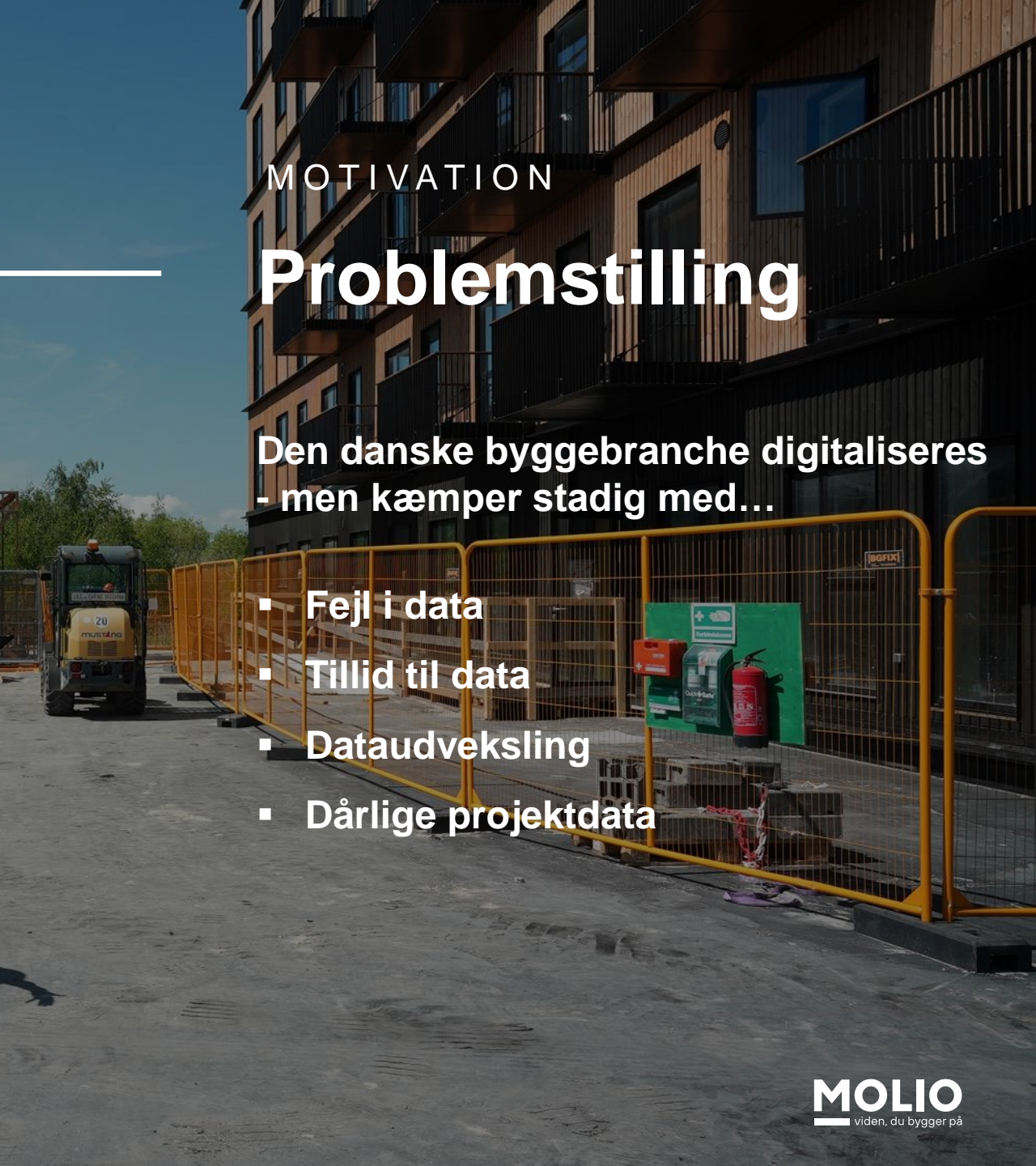

MOTIVATION

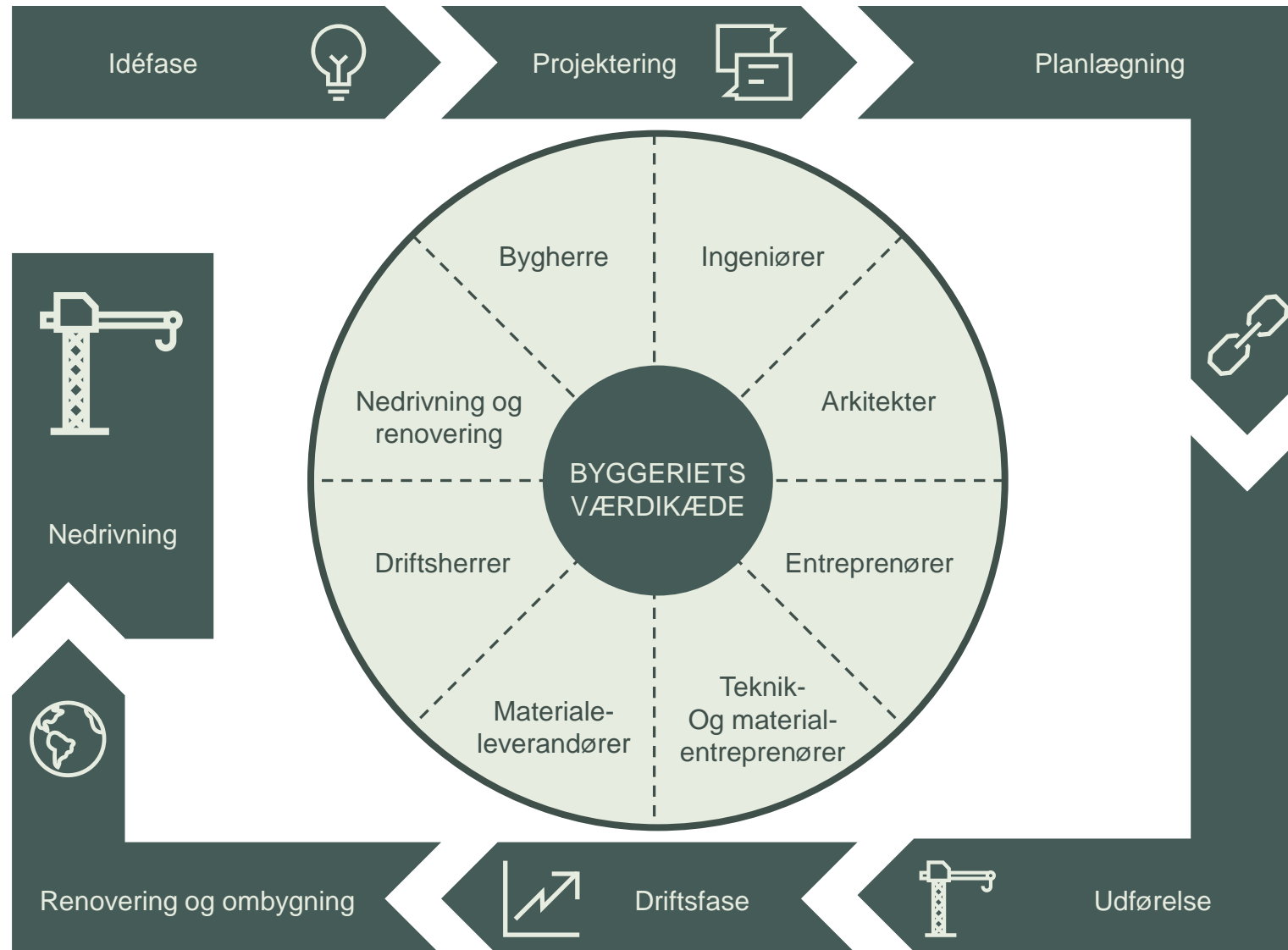
Problemstilling

Den danske byggebranche digitaliseres
- men kæmper stadig med...

- Fejl i data
- Tillid til data
- Dataudveksling
- Dårlige projektdata

Store krav til dataudveksling

A photograph of a desk setup with a laptop, a monitor, a glass of water, and glasses. The text 'Hvad er en dataordbog?' is overlaid in the center. The background shows a window with a view of a building.

Hvad er en
dataordbog?

EN AF LØSNINGERNE

Fælles unikke egenskaber

VI GÅR FRA MANGE BUD...

”Tidspunkt for indbygning”

”Installationsdato”

”Indsættelsestidspunkt”

”Dato for installation”

”Indsættelsesdato”

”Dato for indsættelse”

TIL ÈT BUD...

”installationsdato”

DEFINATION

tidspunkt hvor produktet oprindeligt er installeret og klar til brug

DATATYPE

Dato (år.mnd.dato) *Eksempel (2022-05-01)*

GUID

0iYFgT7h192BE8pzwbtTH7

BETONBJÆLKE

Typenavn	Betonbjælke - Type 01
Producent	Betonelement producent A/S
Serienummer	1234565789
Længde	6540 mm
Etage	Etage 03
Lastbærende	Ja
Installationsdato	2022-05-01
Forventet levetid	100 år
Eksponeeringsklasse	XC4
Betontrykstyrke (fck)	40 Mpa
Overfladekvalitet i henhold til Molio A24	N
Maksimal tilslagsstørrelse (Dmax)	32
CCI type-id	[L]%ULE01
CCI klassifikation	[L]ULE
CCI produkt-id	[L]#ULE133

Fælles sprog og struktur for bygge- og anlægsdata

Første fase skal sikre

udvikling og test af en komplet use case for at etablere, anvende og udveksle **et fælles sprog til LCA- og EPD- beregning** i hele værdikæden, inklusive at det fælles digitale sprog er rullet ud i relevant software.

Og levere

1. **Afsøgning og udvikling af brugerfladeværktøj** eller service til at anvende dataordbogen
2. En gennemtestet use case fra design til endelig LCA-beregning, inklusive implementering i relevant software.
3. Udvikling og/eller test af et udvekslingsformat til LCA-beregning.
4. En model og plan for hvordan branchen kan implementere det fælles digitale sprog.
5. Et oplæg til en forretningsmodel, der sikrer vedligeholdelse, videreudvikling og forankring i branchen

MOLIO

MOLIO | LeksiCON

BYGGERIETS DIGITALE DATAORDBOG

MOLIO

cobuilder

MOLIO
viden, du bygger på

UDVIKLING AF DATAORDBOGEN

CORE COMMON LANGUAGE

The logo for cobuilder, featuring the word "cobuilder" in a sans-serif font. "co" is in orange and "builder" is in blue.The logo for Define, featuring a stylized green and blue icon of a building or structure to the left of the word "Define" in a blue sans-serif font.

CoBuilder administrerer og håndterer "Core" data som er fælles for alle nationale kontekster, samt udfører governance

DANSK KONTEKST

The logo for MOLIO, featuring the word "MOLIO" in a bold, black, sans-serif font. Below it is the tagline "viden, du bygger på" in a smaller, lighter font.

Molio har taget ansvaret for at udvikle en dansk kontekst tilpasset dansk praksis

BRANCHEN

Branchen inddrages i det omfang egenskaber mm. kræves verificeret af branchens fageksperter og iht. dansk praksis

NORSKE COBUILDERS FORARBEJDE...

+27.000 Standardiserede / Generiske egenskaber

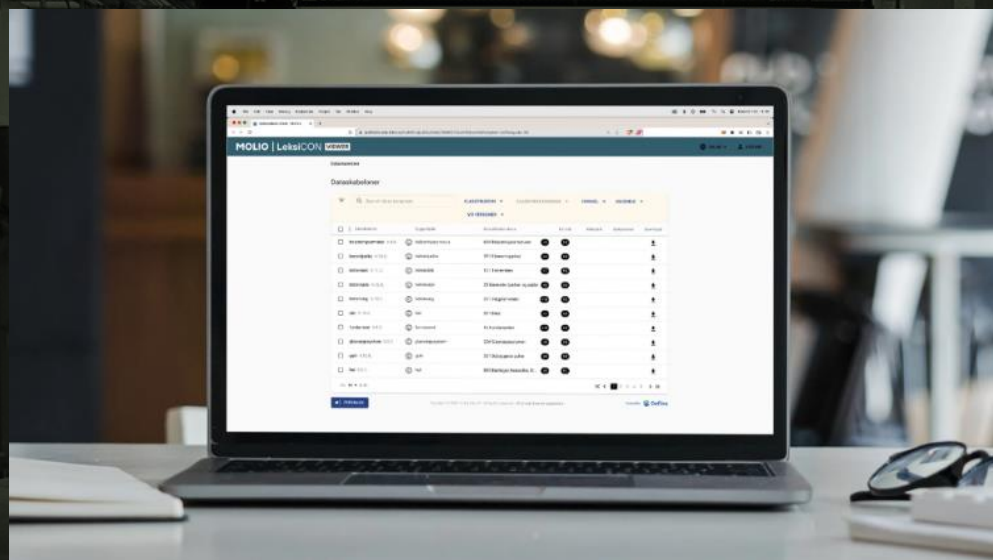

DATAORDBOG
"Dansk Kontekst"

IMPLEMENTERING AF DATAORDBOGEN

MOLIO | LeksiCON VIEWER

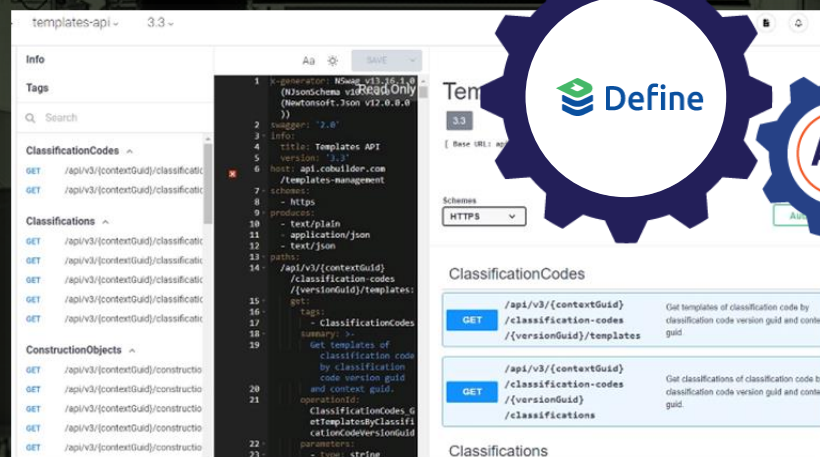

Gratis at kigge med / Betaling ved eksport af data

IMPLEMENTERING AF DATAORDBOGEN

MOLIO | LeksiCON API

The screenshot displays the Define API interface for the 'templates-api' version 3.3. It features a sidebar with a search bar and a list of endpoints under categories like 'ClassificationCodes', 'Classifications', and 'ConstructionObjects'. The main area shows a detailed view of an endpoint, including its path, method, and description. Two blue gear icons are overlaid on the interface, one with the 'Define' logo and another with 'API' written inside.

Endpoint	Method	Description
/api/v3/{contextGuid}/classification-codes	GET	Get templates of classification code by classification code version guid and context guid.
/api/v3/{contextGuid}/classification-codes/{versionGuid}/templates	GET	Get templates of classification code by classification code version guid and context guid.
/api/v3/{contextGuid}/classification-codes	GET	Get classifications of classification code by classification code version guid and context guid.
/api/v3/{contextGuid}/classification-codes/{versionGuid}/classifications	GET	Get classifications of classification code by classification code version guid and context guid.

Betaling ved brug af API (Ikke-kommercielt / Kommercielt)

Molio & ConTech Lab vil eksekvere på tre af de fem fyrtårnshandlinger

CO2

Fælles sprog og struktur
for bygge- og
anlægsdata

Cirkulær økonomi

Etablering af
videns- og datahub

Biodiversitet

Nationalt værktøj til
kortlægning
af on-site indvirkning
på biodiversitet

A network diagram on a blue background. The diagram consists of several white pushpins connected by thin black lines, forming a web-like structure. A single red pushpin is positioned in the center, acting as a focal point. The text "Etablering af viden- og datahub" is overlaid in white, centered on the red pushpin.

Etablering af viden- og datahub

Første fase skal sikre

Udvikling af et samlet løsningskoncept for byggeriets videns- og datahub samt fastlægge, hvordan dette løsningskoncept efterfølgende skal færdiggøres, implementeres og idriftsættes.

Dette ved, at

- kortlægge nuværende udbud af viden og data inden for bæredygtighed blandt byggeriets aktører samt blandt relevante eksisterende vidensaktører i og uden for branchen (as-is) samt analyse af offentlige datakilder.
- afdække, konkretisere og strukturere de behov og krav til viden og data, som de fremtidige brugere efterspørger inden for bæredygtighed (to-be).
- analysere gabs mellem as-is og to-be, konkretisere den værdiskabelse som to-be vil bibringe og de indsatser som udvikling af to-be vil kræve med henblik på at kvalificere en samlet prioritering af krav til indhold, funktionalitet og anvendelse.
- udvikle samlet løsningskoncept for indsamling, systematisering og formidling af indhold i byggeriets videns- og datahub, samt afdække afledte rammekrav til organisering, system-understøtning og styring.
- udarbejde samlet roadmap for færdiggørelse, implementering og idriftsættelse af byggeriets videns- og datahub.

GWP krav til byggeplads træder i kraft 2025

1,5 kg. CO₂/m²/år

Minimering af ressourceforbrug på byggepladser

Dataindsamling

Udvikle en fælles metode for dataindsamling i realtid, der hjælper byggeriets aktører med at måle samt dokumentere faktisk ressourceforbrug på byggepladsen.

Teknologier

Identificere hvilke teknologier, der kan anvendes til at understøtte klimadokumentation.

Benchmark-data og Forslag til initiativer

Stille benchmark-data til rådighed for branchen og komme med forslag til initiativer, der bevirker en minimering af ressourceforbruget på byggepladsen.

Forankring af resultater

Sikre at resultaterne forankres gennem kravstillelse hos bygherre, i bæredygtighedscertificeringen DGNB og i fremtidige opdateringer af Bygningsreglement.

A close-up photograph of a stack of Euro coins and banknotes. The stack consists of several silver-colored coins on the bottom, followed by a few gold-colored coins. On top of the coins are two wooden blocks. The block on the left has the letters 'SC' on its top face, and the block on the right has 'CO' on its top face. The background shows a portion of a Euro banknote with the text 'Zwanzig Franken' and 'Vingt Francs' visible. The text 'GWP (co2e): byggeriets nye bundlinje' is overlaid in white on the image.

GWP (co2e):
byggeriets nye
bundlinje

Nybyggeri – Bygningsdele 2024

- (1.) Bygningsbasis
  - (2.) Primære Bygningsdele**
  - (3.) Komplettering
  - (4.) Overflader
  - (5.) VVS-Anlæg
  - (6.) El- og mekaniske anlæg
  - (7.) Inventar
  - (8.) Øvrige bygningsdele
  - (9.) Anlæg, i alt
- ▶ (20) Primære bygningsdele, terræn
  - ▼ (21) Ydervægge
    - ▶ (21)1 Kælderydervægge
    - ▶ (21)2 Lyskasser
    - ▼ (21)3 Ydervægge
      - ▶ (21)31 Beton
      - ▶ **(21)32 Tegl**
      - ▶ (21)33 Letbeton
      - ▶ (21)34 Stål
      - ▶ (21)35 Træ
      - ▶ (21)37 Glas
  - ▶ (22) Indervægge
  - ▶ (23) Dæk
  - ▶ (24) Trapper og ramper
  - ▶ (25) Bærende konstruktioner
  - ▶ (26) Altaner og altangange
  - ▶ (27) Tage
  - ▶ (28) Primære bygningsdele bygning, terræn
  - ▶ (29) Primære bygningsdele bygning, sum

Prisnr	Betegnelse	Enhed	Pris pr.enh	GWP		
(21)32.05.01	Hulmur af tegl - isolering - tegl, tykkelse 468 mm	m ²	3.620,60	1,114e+2		
(21)32.05.02	Hulmur af tegl - isolering - tegl, tykkelse 408 mm	m ²	3.381,19	1,105e+2		
(21)32.05.03	Hulmur af tegl - isolering - tegl, tykkelse 518 mm	m ²	3.920,71	1,122e+2		
(21)32.10.01	Hulmur af tegl - isolering - porebetonblokke, tykkelse 468 mm	m ²	3.203,74	8,398e+1		
(21)32.10.02	Hulmur af tegl - isolering - porebetonblokke, tykkelse 408 mm	m ²	3.136,16	8,316e+1		
(21)32.10.03	Hulmur af tegl - isolering - porebetonblokke, tykkelse 518 mm	m ²	3.316,50	8,469e+1		
(21)32.11.01	Hulmur af tegl - isolering - letklinkerblokke, tykkelse 518 mm	m ²	3.770,87	1,005e+2		
(21)32.11.02	Hulmur af tegl - isolering - letklinkerblokke, tykkelse 458 mm	m ²	3.655,23	9,565e+1		
(21)32.11.03	Hulmur af tegl - isolering - letklinkerblokke, tykkelse 568 mm	m ²	3.857,96	1,011e+2		
(21)32.12.01	Hulmur af tegl - isolering - porebetonplader, tykkelse 458 mm	m ²	2.851,49	9,510e+1		
(21)32.12.02	Hulmur af tegl - isolering - porebetonplader, tykkelse 398 mm	m ²	2.783,90	9,428e+1		

Sammenligning

Referenceareal: 1800 m²   Betragtningsperiode: 50 år   Forklaring farvekoder

Prisnr.	Beskrivelse	Enhed	Enhedspris	GWP		
▼ Vægopbygning						
(21)33.10.01	Hulmur af letklinkerblokke med isolering, pudset, tykkelse 460 mm	m ²	3.576,96	7,437e+1		
(21)32.10.01	Hulmur af tegl - isolering - porebetonblokke, tykkelse 468 mm	m ²	3.203,74	8,398e+1		
▼ Vægplade						
04.16.15.04	Indervægge, 108 mm bagmursten	m ²	1.149,13	4,893e+1		
04.16.20.02	Indervæg, 150 mm porebetonblokke til puds	m ²	923,45	5,230e+1		
04.16.30.02	Letklinkerbeton, 150 mm indervægselement	m ²	1.012,91	9,102e+1		

Prislinjer grupperes og sammenlignes i forhold til de klasser, de tilhører i h.t. CCI-klassifikation

MOLIO COMMUNITY

[Gå til hjemmeside](#)

MO

Tak for opmærksomheden!

Kontakt mig på:

Bjarke Fjeldsted

BF@molio.dk

[+45 21287277](tel:+4521287277)

DLIO